

УДК 657.05

Пішеніна Т.І.

доктор економічних наук,
завідувач кафедри менеджменту
Відкритого міжнародного університету
розвитку людини «Україна»

ОРГАНІЗАЦІЙНІ МЕХАНІЗМИ СУЧАСНОГО МЕНЕДЖМЕНТУ КОРПОРАТИВНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ МЕРЕЖІ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена формуванню організаційних механізмів менеджменту корпоративної інформаційної мережі підприємств. У результаті складності та різновиду інформаційних потоків пропонується створення сучасної корпоративної мережі для ефективного менеджменту. Визначено стратегічні цілі маркетингу та основні завдання з організації інформаційного забезпечення розвитку підприємництва.

Ключові слова: інформаційні потоки, сучасний менеджмент, корпоративна мережа, організаційні механізми.

Пишенина Т.И. ОРГАНИЗАЦИОННЫЕ МЕХАНИЗМЫ СОВРЕМЕННОГО МЕНЕДЖМЕНТА КОРПОРАТИВНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СЕТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

В статье представлены вопросы, связанные с формированием организационных механизмов современного менеджмента корпоративной информационной сети предприятий. Вследствие сложности и разнообразия информационных потоков предлагается создание современной информационной сети для эффективного менеджмента.

Ключевые слова: информационные потоки, современный менеджмент, корпоративная сеть, организационные механизмы.

Pishenina T.I. MODERN MANAGEMENT INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS OF CORPORATE ENTERPRISES INFORMATION NETWORK

The article presents the institutional arrangements formation of modern management of corporate enterprises information network. Due to the complexity and diversity of information flows is proposed to create a modern information network for effective management.

Keywords: information flows, modern management, corporate network, institutional arrangements.

Постановка проблеми. Вирішення проблем щодо інформаційного забезпечення інноваційного розвитку економіки, формування національного інформаційного простору і створення національного інформаційного суспільства в Україні тісно пов'язано з процесами переходу світової економіки від виробництва речей, товарів і послуг до економіки знань, інтелекту та інформації.

Для проведення на сучасному рівні наукових досліджень, виробництва конкурентоспроможної продукції необхідним є застосування інформації, яка забезпечує інноваційний розвиток різних областей науки, техніки, технологій, економіки, галузей виробництва та інших сфер суспільної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження ролі науково-технічної інформації в економічному розвитку країни, методів її оброблення і передачі знайшли відображення у працях вітчизняних та зарубіжних науковців. Серед українських вчених, що зробили вагомий внесок у формування розвитку інформаційної сфери, інформаційне забезпечення науково-технологічного та інноваційного розвитку, слід назвати праці В. Глушкова, В. Івашова, Г. Калитича, Б. Кияка, Б. Малицького, Л. Мельника, В. Пархоменка, О. Поповича, В. Соловйова, О. Чубукової та ін.

Серед зарубіжних авторів слід назвати праці Ю. Арського, О. Бурого-Шмар'яна, Г. Воробйова, Н. Вінера, В. Іноземцева, Р. Гиляревського, М. Мак-Люена, П. Отле, А. Чорного, Ю. Шрейдера, Н.К. Хейлз та ін.

Проте дотепер відсутня єдина позиція вчених відносно значення інтелектуалізації праці інформаційних працівників у створенні сучасного інформаційного простору ресурсів науково-технічної інформації та розробленні сучасних методів взаємодії інформаційних організацій. Досягнення у сфері запровадження корпоративних методів для формування інформаційних ресурсів, для забезпечення доступу до них не під-

тримується розробленням методичних, економічних і організаційних механізмів уніфікації інформаційної діяльності на рівні суб'єктів господарювання інформаційної сфери, що не сприяє системності їхньої діяльності. Саме це обумовило вибір теми роботи, обґрунтування мети і завдань дисертаційного дослідження.

Постановка завдання. Метою дослідження є розробка практичних рекомендацій для обґрунтованого запровадження організаційних механізмів інформаційних корпоративних засад як найбільш перспективних в умовах зростання та глобалізації світового інформаційного простору.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сучасний стан створення інформаційного забезпечення науково-технологічного та інноваційного розвитку в Україні свідчить про недосконалість взаємодії інформаційних організацій як при формуванні інформаційних ресурсів, так і при забезпеченні доступу до них. Одним із методів об'єднання зусиль різних організацій інформаційної сфери для досягнення єдиної мети є створення інформаційних систем та кооперація в окремих видах економічної діяльності.

Інформаційне забезпечення розвитку підприємництва забезпечує принципово нову стадію розвитку сучасного підприємництва що дає нові можливості використання сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Тобто сучасний рівень інформаційної, програмно-технологічної та апаратної платформ дозволяє забезпечити функціонування відкритих корпоративних мереж науково-технічної інформації для забезпечення конкурентоспроможності підприємств. Але для цього потрібні уніфіковані методи виробництва інформаційної продукції і послуг та організаційні механізми управління такою мережею. Іншими словами, необхідно створити відповідну організаційну структуру для застосування корпоративних засад у діяльності підприємств різних форм власності та підпорядкування з метою забезпечення їх інформаційного забезпечення на системній основі.

Проблеми, що пов'язані з розробленням корпоративних засад розвитку інформаційного забезпечення підприємств, вимагають поглибленого теоретичного дослідження економічної сутності інформаційної діяльності, аналізу законодавчої бази, визначення передумов та розроблення комплексу методичних принципів, організаційних і економічних механізмів корпоративних засад інформаційного забезпечення України.

Аналіз науково-методичної та економічної літератури свідчить, що у згаданій сфері плідно працюють українські та зарубіжні науковці. Однак предмет їх досліджень лежить переважно у площині окремих напрямів науково-інформаційної діяльності: функціонуванні мереж і систем обробки та передачі інформації, формуванні окремих складових інформаційних ресурсів, аналітико-синтетичної обробки інформації, тематичного спрямування науково-інформаційної діяльності інформаційних структур, підготовки і підвищення кваліфікації інформаційних кадрів тощо. Цілісний теоретико-економічний аналіз функціонування організаційних механізмів інформаційного забезпечення підприємств на системній основі відсутній, що вимагає проведення додаткових досліджень.

Актуальність теми дослідження зумовлена необхідністю підвищити ефективність інформаційного забезпечення інноваційного розвитку сучасних підприємств шляхом удосконалення організаційних механізмів інформаційного забезпечення розвитку підприємства. Це вимагає пошуку методичних, організаційних і економічних механізмів підвищення ефективності інформаційної діяльності як комплексу дій з доведення науково-технічної інформації до користувачів усіх рівнів.

Індустрія інформації забезпечує нормальну й ефективну роботу усіх сфер діяльності шляхом підготовки і випуску інформаційної продукції та надання інформаційних послуг. З точки зору організації господарювання, науково-інформаційна діяльність є інфраструктурою науково-технічної галузі, а з точки зору використання інтелектуальної праці, новітніх інформаційних технологій і технічних засобів – галуззю виробництва інформаційної продукції і послуг з усіма рисами, притаманними кожній галузі.

Засобами інформаційної діяльності створюються суттєві складові суспільного надбання. Насамперед це інформаційні ресурси, що у вигляді, упорядкованих документальних масивів, баз даних, інформаційно-аналітичних матеріалів є складовими інтелектуального фонду суспільства. Науково-інформаційна діяльність супроводжує накопичення, розподіл і реалізацію знань, наукової інформації [1, с. 115; 2, с. 59].

Основою формування корпоративної інформаційної мережі підприємства є засади її організації, а саме: дослідження стану функціонування, організація внутрішнього обліку і визначення ефективності роботи підрозділів, визначення економічної основи ціноутворення на продукцію і послуги, методи визначення собівартості інформаційної продукції і послуг [3, с. 29; 4, с. 27].

Діяльність такої мережі повинна орієнтуватися не тільки на виробництво інформаційних продуктів, а на ринок – клієнта (користувача), його потреби [5, с. 31]. Для досягнення цієї мети існують методи маркетингових досліджень [6, с. 123; 7, с. 65]. У науково-інформаційній діяльності стратегічними цілями маркетингу є:

- визначення стратегії формування інформаційних ресурсів, які повинні відповідати потребам ко-

ристувачів, але при цьому їх формування повинно забезпечуватися як фінансовими програмами, так і ефективними інформаційними технологіями оброблення і доступу;

- вивчення інформаційних потреб користувачів, їх фахових і виробничих інтересів, стратегії їх дій у професійній сфері. Уявлення про коло потенційних користувачів допоможе правильно побудувати організацію передачі необхідної інформації;

- визначення методів підготовки інформаційної продукції і послуг. Тобто реалізація послуг користувачам повинна перевищувати витрати на придбання і експлуатацію інформаційних ресурсів, переробку, підготовку і видачу інформаційної продукції і послуг.

Результатом маркетингових досліджень корпоративної інформаційної мережі є інтенсифікація інформаційної діяльності на основі проведення визначених заходів. Основними завданнями з організації інформаційного забезпечення розвитку підприємства є такі:

- оперативне і якісне задоволення інформаційних потреб підприємства відповідними інформаційними продуктами і послугами;
- достатній діапазон часу обслуговування користувачів;

- швидкість доставки послуг користувачам;
- наявність кваліфікованого персоналу, який здатний навчати користувачів роботі з інформацією;
- досягнення такого ступеню інформаційної культури фахівців корпоративної інформаційної мережі, який підвищує рівень задоволення інформаційних потреб підприємств.

Організаційний механізм інформаційного забезпечення підприємств будується на ринкових відносинах, основою яких є творча управлінська діяльність, спрямована на досягнення найвищих фінансових результатів шляхом забезпечення попиту користувачів на інформаційну продукцію і послуги [8, с. 154; 9, с. 16].

При організації інформаційної діяльності необхідно враховувати особливості інформації як об'єкту діяльності. Цей об'єкт є одночасно і предметом, і засобом, і результатом праці. Кількісний і якісний стан кожного із цих напрямів характеризується конкретними показниками, які повинні бути враховані при формуванні корпоративної інформаційної мережі підприємств. На їх основі визначені показники аналізу стану і розвитку підприємства [10, с. 152].

Забезпечення сталого розвитку та успішне здійснення інформаційного забезпечення діяльності підприємства на корпоративних засадах неможливе без проведення ефективного аналізу інформаційної та фінансово-економічної діяльності як окремих її складових, так і всієї системи інформаційного забезпечення в цілому. Такий аналіз набуває особливого значення у перехідній економіці регулювання ринкових трансформацій в умовах економічної самостійності господарюючих суб'єктів з огляду на ті обставини, що він відображає специфіку форм та методів, економічної відповідальності за прийняті рішення, можливості вільного вибору та наявності економічного контролю і тому може бути використаний в інших сферах інформаційної діяльності та стати основою моніторингу впливу факторів корпоративності на розвиток національної системи інформаційного забезпечення в Україні.

Аналіз діяльності корпоративних інформаційних мереж підприємств висвітлює стан основних напрямів за такими розділами:

1. Кількісний та якісний склад працюючих у розрізі структурних підрозділів основної діяльності (дозволяє оцінити потужність організації).

2. Характеристика основних фондів з точки зору використання їх для здійснення основної діяльності. Характеризується наявністю виробничих площ (власних чи орендованих), стан будівель (проведення поточних та капітального ремонтів), дані щодо надання в оренду.

Дані щодо обладнання, технічних засобів висвітлюються з точки зору використання їх у технології науково-інформаційної діяльності. Також аналізуються результати використання сучасної інформаційної техніки у підвищенні продуктивності праці, збільшенні можливостей доступу до інформаційних ресурсів, покращенні умов та забезпеченні безпеки праці тощо.

Описується стан застосування сучасних інформаційних технологій: придбання програмних продуктів, баз даних та інших нематеріальних активів, створення і впровадження інформаційних систем і технологій власними силами підприємства. Зазначаються технологічні процеси або операції науково-інформаційної діяльності, у яких застосовується сучасна техніка та інформаційні технології.

3. Економічні показники діяльності підприємства висвітлюються як узагальнені дані щодо:

- обсягу робіт;
- обсягу витрат, у тому числі за основними статтями: витрати на оплату праці, матеріальні витрати, зношення основних фондів, інші та накладні витрати;
- прибутку (збиток), динаміку відносно попередніх років;
- середньомісячну зарплату одного працівника, у тому числі працівника основної діяльності.

Наводиться аналіз зміни економічних показників за останні три роки, включаючи звітний. Вказуються основні заходи, що забезпечили зростання, причини, що призвели до зниження окремих показників [11, с. 19].

4. Науково-інформаційна діяльність описується у формі узагальнених даних та аналізу напрямів діяльності, характеристика електронних інформаційних ресурсів; довідково-інформаційне обслуговування та інформаційне забезпечення (участь у пріоритетних програмах, інноваційних проектах тощо); характеристика споживачів, тематика інформаційних матеріалів; характеристика запитів на копії та на інформаційні матеріали; консалтингова діяльність, діяльність у сфері інтелектуальної власності та трансферу технологій; заходи щодо поширення досягнень науки і техніки, виробничого досвіду.

Аналіз економічних показників ґрунтується на показниках балансової та фінансової звітності, що значно спростовує процедуру складання звітів. Важливими показниками діяльності є обсяги робіт та послуг. Дані економічного аналізу діяльності організації системи свідчать про економічну доцільність і комерційну усталеність функціонування системи.

Аналізу підлягають також обсяги робіт з формування довідково-інформаційних фондів; створення та супроводження баз даних; інформаційного забезпечення суб'єктів господарської діяльності; заходів щодо поширення досягнень науки, техніки, виробничого досвіду.

Значну увагу приділено показникам з науково-інформаційної діяльності.

Насамперед велику увагу слід приділяти питанням створення довідково-пошукового апарату, оскільки ці показники характеризують стан фор-

мування і використання документальних інформаційних ресурсів, а їх аналіз дає змогу оперативно реагувати та приймати управлінські рішення щодо надання оперативній підтримки при наявності відхилень від основного процесу.

Окремо слід виділити для аналізу кількісні показники з формування електронних інформаційних ресурсів, які набувають особливого значення в умовах глобалізації світового інформаційного простору [12, с. 146].

Оскільки створення організаційних механізмів інформаційного забезпечення підпорядковано основній меті інформаційної діяльності – задоволенню потреб різних категорій споживачів у інформації, наведені далі показники висвітлюють діяльність центрів щодо інформаційного забезпечення суб'єктів господарювання: доведення інформаційних матеріалів до користувачів шляхом підготовки інформаційних матеріалів, характеристика користувачів інформації, видів та тематики підготовлених інформаційних матеріалів, запитів на копії документів за видами документів та їх тематикою. Окремо висвітлюються показники з інформаційного забезпечення у сфері інтелектуальної власності, участі у пріоритетних програмах, інноваційних проектах.

Висновки з проведеного дослідження. На основі проведених досліджень слід визначити, що створення організаційного механізму інформаційного забезпечення підприємства здійснюється на основних принципах системного аналізу. Серед них:

Цілеспрямованість – завдання полягає у визначенні можливості оцінки варіантів вирішення проблем з метою вибору оптимального варіанту.

Принцип багатоваріантності передбачає, по-перше, підхід до проблеми удосконалення управління системою інформації з різних позицій. По-друге, вирішення даної проблеми передбачає віднаходження як найбільш достатніх організаційних форм, так і різних методів управління. По-третє, багатоваріантність вирішення проблем на кожному рівні передбачає вибір оптимального варіанту із числа найбільш прогресивних форм та методів управління підприємством.

Одним з основних принципів системного аналізу, що використаний у дослідженнях, є принцип урахування органічної цілісності суб'єкту і об'єкту в системі інформаційного забезпечення. Принцип структурності полягає у тому, що об'єкт вивчення розглядається не як набір хаотичних елементів, а як упорядкована, відносно стійка структура при динаміці усєї системи в цілому.

Для обробки звітної інформації запропоновано метод експертних оцінок. Цей метод особливо важливий при визначенні шляхів удосконалення інформаційного забезпечення на корпоративних засадах через експертне опитування з використанням бальної оцінки можливих напрямів удосконалення інформаційної системи.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Цибульов П.М. Управління інтелектуальною власністю / Цибульов П.М., Чеботарьов В.П., Зінов В.Г., Суїні Ю. – К. : К.І.С., 2010. – 448 с. (С. 115-126).
2. Чубукова О.Ю. Концептуальні підходи к формуванню научно-технических национальных информационных ресурсов Украины. / О.Ю. Чубукова // Информационные ресурсы России. – 2012. – № 6. – С. 56-58.
3. Верба В.А. Методичні рекомендації з оцінки інноваційного потенціалу підприємства / В.А. Верба, І.В. Новикова // Проблеми науки. – 2009. – № 3. – С. 22-31.
4. Гончаренко А.П. Науково-методичне забезпечення аналізу

- діяльності органів НТІ України / Гончаренко А.П., Каретнікова Л.Х., Нестеровська Т.В. // Науково-технічна інформація. – 2011. – № 2. – С. 25-27.
5. Ясева М.О. Від ролі інформації в економіці до вартості інформаційного продукту / М.О. Ясева // Академічний огляд. – 2012. – № 2. – С. 29-34.
 6. Котлер Ф. Основы маркетинга / Ф. Котлер ; пер. с англ. В.Б. Боброва. – М. : Прогресс, 1991. – 704 с. (С. 123-165).
 7. Луцик Ю.О. Національний ринок інформаційних послуг та особливості його формування / Ю.О. Луцик // Вісник Академії праці і соціальних відносин Федерації профспілок України. – 2013. – № 1. – С. 63-69.
 8. Пархоменко В.Д. Информационно-методическое обеспечение анализа научно-технической деятельности / Пархоменко В.Д., Пархоменко А.В., Гончаренко А.П. // GEORGIAN ENGINEERING NTWS. – 2011. – № 4. – С. 152-156.
 9. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації / О.С. Попович ; за редакцією д-ра екон. наук, проф. Б.А. Маліцького. – К. : Фенікс, 2010. – 247 с. (С. 15-120).
 10. Гончаренко А.П. Системні особливості науково-інформаційної діяльності регіональних ЦНТЕІ / А.П. Гончаренко // Вісник КНУТД. – 2012. – № 5. – С. 149-155.
 11. Пархоменко В.Д. Информация и управление в современных условиях / Пархоменко В.Д., Гончаренко А.П., Пархоменко А.В. // Информация, анализ, прогноз – стратегические рычаги эффективного государственного управления: IV междунар. науч.-практич. конф. 1-2 декабря 2013 г.: тезисы докл. – К. : УкрИНТЭИ, 2013. – С. 17-22.
 12. Пархоменко В.Д. Інформаційна аналітика у сфері науково-технічної діяльності / Пархоменко В.Д., Пархоменко О.В. – К. : УкрИНТЕІ, 2011. – 224 с. (С. 145-150).

УДК 336.72

Плахотнік О.О.

*доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри економіки та організації виробництва
Дніпродзержинського державного технічного університету*

МОДЕЛЬ МОНІТОРИНГУ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаються питання ефективного управління інвестиціями підприємства із використанням системи бюджетування. Множина інвестиційних проектів розглядається як система бюджетів зі своїми доходними і витратними статтями. Запропоновано формальне представлення співвідношень елементів бюджетів центрів фінансової відповідальності при виконанні інвестиційних проектів.

Ключові слова: інвестиційна діяльність, центри фінансової відповідальності, бюджет, система бюджетування.

Плахотник Е.А. МОДЕЛЬ МОНИТОРИНГА ИНВЕСТИЦИОННОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ

Рассматриваются вопросы эффективного управления инвестициями предприятия с использованием системы бюджетирования. Множество инвестиционных проектов рассматривается, как система бюджетов со своими доходными и расходными статьями. Предложено формальное представление соотношений элементов бюджетов центров финансовой ответственности при выполнении инвестиционных проектов.

Ключевые слова: инвестиционная деятельность, центры финансовой ответственности, бюджет, система бюджетирования.

Plakhotnik E.A. MODEL FOR MONITORING INVESTMENT ACTIVITY OF ENTERPRISES

The issues of effective investment management company with a budgeting system. Number of investment projects is seen as a system of budgets with their income and expenditure items. The formal presentation of the relations of elements budgets financial responsibility centers in carrying out investment projects.

Keywords: investment, financial responsibility centers, budget, budgeting system.

Постановка проблеми. У функціонуванні сучасного підприємства усе більшу значущість набуває інвестиційна діяльність. Розробка і втілення новітніх технологій і систем основної функціональної діяльності, підтримка програм соціальної спрямованості, вирішення екологічних проблем – далеко не повний перелік напрямів, що потребують залучення фінансування, яке прямо або опосередковано може забезпечити існування підприємству у теперішній час та розвиток у майбутньому. Велика кількість напрямів інвестування, яка ускладнюється розгалуженістю проектів інвестування і їх виконанням різними структурними підрозділами, ставить питання поточного моніторингу і оцінки ефективності освоєння інвестицій. У теперішній час ефективним інструментом вирішення цієї проблеми є система бюджетування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання ефективного використання інвестицій підприємств у ринкових умовах розглядалися в роботах таких вчених, як: А. Аганбегян, Л. Абалкін, І. Ан-

софф, Р. Блекуелл, Є. Голубков, К. Келлі, М. Кінг, У. Куперман, П. Мініард, С. Парінов, Р. Патюрель, М. Портер, Й. Рюег-Штюрм, Б. Фрідмен, М. Хіт та ін. Їхні праці здебільшого присвячені тенденціям глобалізації економічних взаємин і обмежуються дослідженням закономірностей взаємодії підприємств на макроекономічному рівні. Питання ефективного управління ресурсами підприємств, зокрема інвестиціями, розглянуто недостатньо.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Застосування системи бюджетування для моніторингу інвестиційної діяльності на підприємстві потребує розробки спеціального методичного, методологічного та економіко-математичного забезпечення, яке буде реалізовано з використанням комп'ютерної техніки. При цьому моніторинг інвестиційної діяльності підприємства потребує інтеграції і моделювання його систем бухгалтерсько-го і фінансового обліку, організаційного і кадрового забезпечення.